

מערך שיעור – שאגת ארי לקראת פסח – עצמאות וחירות

מערך שיעור מותאם זום

הקדמה למורה:

אנו נמצאים בעיצומה של מלחמת שאגת הארי. בעוד חיילנו נלחמים באומץ בחזית באיראן, ישראל מותקפת באופן יומיומי והלימודים מתקיימים ממרחק. תלמידינו מוצאים את עצמם בבתיהם, ללא שגרה קבועה, עם שיעורים מרחוק בלבד.

בזמן כזה אנו מבקשים לחזק את החוסן הפנימי ואת הרגשת הייעוד של התלמידים. מערך זה מחבר בין המצב הנוכחי ותחושותיהם של התלמידים בתוכו, לבין ערכים ורעיונות העולם מפסח, המתקרב בצעדי ענק.

מערך שיעור זה הוא מערך קצר וקליל יחסית, ומאפשר למידה משמעותית גם דרך הזום. בסיומו, הזמנה לתלמידים להכניס משמעות לתוך שגרת היום הממוחשבת שלהם.

פתיחה:

מציגים לתלמידים שתי תמונות. תמונה ראשונה היא תמונה של טייס חיל האוויר הישראלי במטוס קרב, והתמונה השניה מציגה תלמיד תיכון יושב בחדר מול מחשב.

נבקש מהתלמידים לכתוב בציאט מי לדעתם יותר חופשי.

נבקש מתלמיד אחד שהצביע לתלמיד ומתלמיד אחד שהצביע לחייל לנמק את בחירתם.

לאחר מכן, נבקש מהתלמידים לכתוב בציאט מי לדעתם תורם יותר למדינת ישראל כרגע.

נבקש מתלמידים מכל אחת מהקבוצות (אלו שהצביעו לחייל ואלו שהצביעו לתלמיד) לנמק את בחירתם.

מהלך השיעור:

נשאל את התלמידים מה הופך אדם לאדם חופשי. הם יכולים לענות בציאט או לפתוח מיקרופונים. אם הכיתה זורמת, אפשר לנהל דיון.

נשאל: האם חייל יכול להיות חופשי לפי אחת ההגדרות האלה?

נצפה עם התלמידים בסרטון של הרבנות הצבאית :

https://www.youtube.com/shorts/muRrbU_76tg

נבקש מהם להביע את דעתם (אפשר בפדלט או בפורמט מקוון אחר): האם החיילים בסרטון מרגישים שהם חופשיים? מה מאפשר להם להרגיש ככה?

נתפצל לחדרים וניתן לתלמידים ללמוד מדף העבודה המשותף. מומלץ להעלות אותו באופן מקוון (דרך גוגל דוקס) ככה שהתלמידים יוכלו לערוך ולכתוב את התשובות שלהם על גבי אותו מסמך. **שימו לב:** אין חובה שהתלמידים ילמדו את כל המקורות, וניתן לצמצם את דף המקורות לפי הצורך והרצון. ניתן גם לבקש מכל קבוצה ללמוד מקור אחר, ואז לאסוף מסקנות ולקיים דיון במליאה. הכול לפי רמת הכיתה והיכולת.

אפשר גם לוותר ולעשות במליאה אם זה מתאים יותר לכיתה, באופן חלקי או מלא.

דף למידה משותף:

משנה אבות ו' ב:

ואומר (שמות ל"ב טז): "הלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות," אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה.

- מה ההגדרה של בן חורין לפי המשנה?
- למה לדעתכם מי שעוסק בתורה הוא חופשי?

ג'ון סטיוארט מיל, מהוגי הליברליזם, מתוך ספרו "על החירות":

מי שמאפשר לעולם, או לסביבתו שלו, לבחור עבורו את תכנית חייו – אינו זקוק לשום יכולת אחרת מלבד זו של הקוף, לחיקוי בלבד. האדם האמיתי משתמש בכל יכולותיו כדי לקבוע את דרכו.

- מהי החירות לפי הגדרתו של מיל?

רבי יהודה הלוי:

עבְדֵי זְמַן עֲבָדֵי עֲבָדִים הֵם – / עֲבָד אֲדֹנָי הוּא לְבַד חֲפְשֵׁי :

- הסבירו את החלק הראשון: "עבדי הזמן עבדי עבדים הם". איך מישוהו יכול להיות עבד של עבדים? מי הם עבדי הזמן?
- למה לדעתכם עבד ה' הוא חופשי?
- האם אתם רואים קשר בין דבריו של ריה"ל לדברים של מיל? השוו את דעותיהם וחשבו, עם איזו דעה אתם מסכימים יותר?

הגדה של פסח:

הַשְׁתָּא עֲבָדֵי, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנֵי חוֹרֵין.

- האם אנחנו יכולים להתחבר למשפט הזה גם בימינו? האם אנחנו עדיין עבדים?

אחד העם, מתוך: לא זה הדרך!:

כל איש ישראל הוא בעיניו [בעיני התורה] רק אבר אחד מעם ישראל, והטוב אשר ישיג את הכלל הוא השכר למעשי הפרט. שלשלת אחת ארוכה מחברת יחד כל הדורות, מימי אברהם יצחק ויעקב עד לקץ הימים... כי אחד הוא העם בכל דורותיו".

- מה המשמעות של האדם הפרטי לפי אחד העם?
- חשבו, מה יכול להיות תפקידו של האדם הפרטי בזמן מלחמה? מה יכול להיות התפקיד שלכם בזמן הזה?

סיכום השיעור:

נסכם במליאה את מה שלמדו התלמידים מדף המקורות. נאסוף מחשבות והצעות על התפקיד של התלמידים בזמן מלחמה. אפשר לכתוב את ההצעות של התלמידים על גבי לוח מקוון, ולהציע הצעות נוספות (להתעניין בחברים, לעזור בבית, לקבל משמעות עצמית, ללמוד משהו חדש).

נצפה בסרטון הקצר:

<https://www.youtube.com/shorts/EaUrzAMQcBY>

נשאל: האם אתם מסכימים איתו, שאף אדם חיצוני לא יכול להחליט על החירות שלנו? מה המשמעות של לקיחת האחריות על עצמנו תוך כדי מלחמה?

אפשר לשלוח את התלמידים עם משימה לבית:

במהלך היממה הקרובה כל אחד מעדכן בקבוצת הווטסאפ הכיתתית שהוא עשה משימה אחת לפחות מבין הבאות:

- "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה": קבע לעצמך "חמש דקות של משמעות". בחר ספר, פודקאסט קצר, לימוד תורני קצר והקדש לו חמש עשרה דקות מהיום שלך.
- ערבות הדדית: שלח הודעה למישהו מהכיתה, מהישוב או ממעגל אחר והתעניין בשלומם. אם יש שכנים מבוגרים או עם ילדים קטנים, אפשר לדרוש בשלומם
- "לשנה הבאה בני חורין": עשה פעולה אחת שמסמלת סדר ועצמאות בחדר שלך – סדר את שולחן הכתיבה, התלבש בבוקר או כל רעיון אחר.